

Byla T-64/02

Dr. Hans Heubach GmbH & Co. KG

prieš

Europos Bendrijų Komisiją

„Konkurencija — EB 81 straipsnis — Kartelis — Cinko fosfato rinka — Bauda — Baudų nustatymo metodo gairės — Ieškinys dėl panaikinimo — Prieštaravimas dėl teisėtumo — Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis — Pažeidimo sunkumas — Proporcingumo ir vienodo požiūrio principai — Motyvavimas“

2005 m. lapkričio 29 d. Pirmosios instancijos teismo (penktoji kolegija) sprendimas II - 5146

Sprendimo santrauka

1. *Prieštaravimas dėl teisėtumo — Apimtis — Veiksmai, kurių neteisėtumu galima remtis — Komisijos priimtose baudų už konkurencijos taisyklių pažeidimus nustatymo metodo gairės — Įtraukimas*
(EB 241 straipsnis; Komisijos pranešimas 98/C 9/03)

2. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Komisijos nustatytos gairės — Galimybė atsižvelgti į išskirtinę mažų ir vidutinių įmonių padėtį*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimas 98/C 9/03)
3. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas ir trukmė — Išskyrimas*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimas 98/C 9/03)
4. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimo sunkumas — Horizontalus kartelinis susitarimas dėl kainų ir kvotų nustatymo bei klientų pasidalijimo — Labai sunkus pažeidimas — Aplinkybės, nepaneigiančios šios kvalifikacijos*
(EB 81 straipsnio 1 dalis; Komisijos pranešimas 98/C 9/03)
5. *Konkurencija — Karteliai — Rinkos apibrėžimas — Dalykas — Poveikio prekybai tarp valstybių narių nustatymas*
(EB 81 straipsnis)
6. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas — Atsižvelgimas į viso pažeidimo poveikį — Sunkinančių ar lengvinančių aplinkybių buvimo įvertinimas kiekvieno dalyvio atveju*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis)
7. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas — Lengvinančios aplinkybės — Blogo sektoriaus finansinė būklė — Netaikymas*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis)
8. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Atitinkamos įmonės bendra apyvarta — Iš produktų, kurie buvo pažeidimo dalykas, gauta apyvarta — Tinkamas atsižvelgimas — Ribos*
(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis)

9. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Pareiga atsižvelgti į atitinkamos įmonės finansinę padėtį — Nebuvimas — Įmonės realios galimybės sumokėti baudą specifiniame socialiniame kontekste — Atsižvelgimas — Baudos, galinčios sukelti atitinkamos įmonės bankrotą ar likvidavimą, nustatymas — Principinio draudimo nebuvimas*

(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 5 punkto b papunktis)

10. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Kriterijai — Atgrasantis poveikis tiek pažeidimą padariusiai įmonei, tiek tretiesiems asmenims*

(EB 81 ir 82 straipsniai; Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis)

11. *Konkurencija — Baudos — Skyrimas — Įmonės gautos naudos iš pažeidimo būtinumas — Nebuvimas — Nustatymas — Kriterijai — Pažeidimų sunkumas — Lengvinančios aplinkybės — Naudos nebuvimas — Netaikymas*

(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis; Komisijos pranešimo 98/C 9/03 2 punkto pirmoji pastraipa)

12. *Konkurencija — Baudos — Dydis — Nustatymas — Maksimalus dydis — Apskaičiavimas — Apyvarta, į kurią reikia atsižvelgti — Bendra apyvarta — Neatsižvelgimas į produkto, esančio konkurenciją ribojančių veiksmų dalyku, apyvartą — Vienodo požiūrio principo pažeidimas — Nebuvimas*

(Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis)

13. *Bendrijos teisė — Bendrieji teisės principai — Baudžiamųjų nuostatų negaliojimas atgal — Taikymo sritis — Konkurencija — Administracinė procedūra — Principo reikšmė — Baudų lygio pakėlimas individualiuose ar visuotino taikymo sprendimuose — Suinteresuotųjų įmonių galėjimas numatyti iš anksto — Leistinumas*

(Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 7 straipsnis; Tarybos reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 ir 4 dalys; Komisijos komunikatas 98/C 9/03)

14. *Konkurencija — Baudos — Sprendimas paskirti baudas — Pareiga motyvuoti — Apimtis — Vertinimo veiksmų, leidusių Komisijai įvertinti pažeidimo sunkumą ir trukmę, nurodymas — Pakankamas nurodymas*

(EB 253 straipsnis)

1. Komisijos priimtos baudų, skiriamų remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, nustatymo metodo gairės, nors jos ir nėra sprendimo ūkio subjektui skirti baudą teisinis pagrindas, nes šis sprendimas yra pagrįstas Reglamentu Nr. 17, įtvirtina bendrą ir abstrakčią metodologiją, kurią Komisija nusistatė baudų dydžiams apskaičiuoti. Be to, atsižvelgiant į elgesio taisyklių, šiuo atveju gairių, kuriose yra visuotinai taikomų nuostatų, galimą teisinį poveikį, Komisijai jas taikant ginčijamame sprendime, tarp šio sprendimo ir gairių egzistuoja tiesioginis ryšys, todėl dėl jų gali būti pareikštas prieštaravimas dėl teisėtumo.

lauja aplinkybės, į išskirtinę mažųjų ir vidutinių įmonių padėtį.

(žr. 39 punktą)

(žr. 35 punktą)

3. Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalis aiškiai numato, kad nustatant baudos dydį, „atsižvelgiama į pažeidimo sunkumą ir trukmę“. Remiantis šiuo tekstu ir manant, kad tam tikri pažeidimai iš esmės yra tęstiniai, negalima uždrausti Komisijai atsižvelgti į realią jų trukmę kiekvienu konkrečiu atveju. Kartelių, kuriuos, nepaisant to, kad jie laikomi ilgai trunkančiais, po trumpo realaus veikimo atskleidžia Komisija ar apie kuriuos praneša vienas iš dalyvių, žalingas poveikis yra visada mažesnis nei tuo atveju, kai kartelių realus veikimas trunka ilgai. Todėl visais atvejais svarbu atskirti pažeidimo trukmę ir sunkumą, nustatytą pagal jo pobūdį.

2. Komisijos priimtos baudų, skiriamų remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, nustatymo metodo gairės leidžia Komisijai atsižvelgti, kai to reika-

(žr. 45 punktą)

4. Apskaičiuojant baudos už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą dydį, pažeidimo sunkumo vertinimas turi būti atliekamas visų pirma atsižvelgiant į konkurencijos apribojimų pobūdį. Šiuo atžvilgiu horizontalus kartelinis susitarimas dėl kainų ir kvotų nustatymo Europos lygiu bei bent vieno kliento pasidalijimo gali būti Komisijos teisingai pripažintas labai sunkiu pažeidimu dėl savo pobūdžio.

nių asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir ar jų tikslas arba poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškreipimas bendrojoje rinkoje.

(žr. 122 punktą)

Šis kvalifikavimas negali būti paneigtas nei oficialių kartelio veikimo kontrolės priemonių nebuvimu, nei aplinkybe, kad kvotos nustatomos Europos lygiu ir kad nėra nacionalinių rinkų atribojimo, nei aplinkybe, kad nustatomos tik orientacinės kainos, nei pagaliau aplinkybe, kad pasidalijama tik tam tikrais klientais.

6. Kai Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą padaro kelios įmonės, poveikis, į kurį reikia atsižvelgti nustatant bendrą baudų lygį, yra ne tas, kuris išplaukia iš realios veiklos, kurią įmonė tvirtina vykdžiusi, o tas, kuris išplaukia iš pažeidimo, kur ji dalyvavo, visumos.

(žr. 66, 67, 70, 71, 77, 82, 90 punktus)

Tačiau reikia išnagrinėti kiekvienos iš jų dalyvavimo pažeidime sunkumą, siekiant nustatyti, ar jų atžvilgiu yra sunkinančių ar lengvinančių aplinkybių.

5. Taikant EB 81 straipsnį priimtame sprendime Komisija yra įpareigota apibrėžti nagrinėjamą rinką tik tuo atveju, kai to nepadarius neįmanoma nustatyti, ar nagrinėjami įmonių susitarimai, imo-

(žr. 127, 132 punktus)

7. Kartelių srityje nustatant pažeidimo sunkumą Komisija neprivalo nagrinėjamo sektoriaus blogos finansinės būklės laikyti lengvinančia aplinkybe. Iš tikrųjų paprastai karteliai ir atsiranda, kai sektoriuje yra sunkumų.

(žr. 139 punktą)

8. Siekiant nustatyti baudos, skiriamos už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą, dydį, nei bendrai apyvartai, nei šios apyvartos daliai, kuri gauta iš produktų, kurie buvo pažeidimo dalykas, negalima teikti per daug reikšmės kitų vertinimo kriterijų atžvilgiu taip, kad tinkamo baudos dydžio nustatymas nebūtų paremtas paprastu apskaičiavimu pagal bendrą apyvartą, ypač kai atitinkamos prekės sudaro tik nedidelę dalį šios apyvartos.

(žr. 154 punktą)

9. Nustatydama baudą, skiriamą už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą,

Komisija nėra įpareigota atsižvelgti į sunkią konkrečios įmonės finansinę padėtį, nes tokios pareigos pripažinimas reikštų, jog prasčiausiai prie rinkos sąlygų prisitaikiusioms įmonėms būtų suteikiamas nepagrįstas pranašumas konkurencinėje kovoje. Ši išvada negali būti paneigta Komisijos priimtų Baudų, skiriamų remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, nustatymo metodo gairių 5 punkto b papunkčiu, pagal kurį reikia atkreipti dėmesį į įmonės galimybes sumokėti baudą. Iš tikrųjų šios galimybės turi reikšmės tik „specifiniame socialiniame kontekste“, kurį sudaro galimo baudos sumokėjimo pasekmės, ypač bedarbystės padidėjimas ar atitinkamos įmonės tiekejų ir klientų ekonominių sektorių nuosmukis.

Be to, Bendrijos teisė nedraudžia tokios Bendrijos valdžios institucijų taikomos priemonės, kuri gali sukelti atitinkamos įmonės bankrotą ar likvidavimą. Iš tikrųjų konkrečios teisinės formos įmonės likvidavimas gali pažeisti savininkų, akcininkų ar dalininkų finansinius interesus, tačiau tai nereiškia, kad dėl jo

asmeniniai, materialiniai ir nematerialiniai įmonės elementai taip pat praras savo vertę.

paskirti jai baudą, kad ši bauda neprarastų savo atgrasančio poveikio. Tai reiškia, kad nustatydamą baudų dydį Komisija neprivalo atsižvelgti į tai, kad nagrinėjamas pažeidimas nesuteikė jokios naudos.

(žr. 161–163 punktus)

10. Atgrasinimo tikslu, kurį Komisija, nustatydamą baudos dydį, gali įgyvendinti, siekiama užtikrinti, kad įmonės laikytųsi Sutartyje įtvirtintų konkurencijos taisyklių, veikdamos Bendrijoje ar Europos ekonominėje erdvėje. Iš to išplaukia, kad už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą paskirtos baudos atgrasantis pobūdis negali būti nustatytas remiantis tik nubaustos įmonės išskirtine padėtimi.

Šiuo klausimu, nors Komisija pagal savo Baudų, skiriamų remiantis Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalimi ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalimi, nustatymo metodo gairių 2 punkto pirmosios pastraipos penktą įtrauką ir dėl sunkinančių aplinkybių gali padidinti baudą, kad jos dydis viršytų dėl pažeidimo gautą neteisėtą pelną, tai vis dėlto nereiškia, kad ji įsipareigojo ateityje nustatydamą baudas visais atvejais nustatyti ir finansinę naudą, susijusią su pažeidimu. Kitaip sakant, tokios naudos nebuvimas negali būti laikomas lengvinančia aplinkybe.

(žr. 181 punktą)

(žr. 184–186 punktus)

11. Nors įmonei paskirta bauda už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą turi būti proporcinga pažeidimo trukmei ir kitiems duomenims, galintiems turėti įtakos vertinant pažeidimo sunkumą, tarp kurių yra pelnas, kurį atitinkama įmonė galėjo gauti iš savo veiklos, aplinkybė, kad dėl pažeidimo įmonė negavo jokios naudos, nesudaro kliūties

12. Nustatant baudų, skiriamų už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą, dydžius, Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta maksimalia 10 % kiek-

vienos iš pažeidime dalyvaujančių įmonių praėjusių verslo metų apyvartos riba siekiama išvengti, kad baudos būtų neproporcingos atitinkamos įmonės dydžio atžvilgiu. Kadangi iš esmės tik bendra apyvarta gali suteikti apytikrių duomenų šiuo klausimu, šią ribą reikia suprasti kaip skaičiuojamą nuo bendros apyvartos.

Todėl atitinkama įmonė negali tvirtinti buvusi nevienodai vertinama, palyginti su kitoms pažeidime dalyvavusioms įmonėms paskirtomis baudomis, nes Komisija, nustatydamą baudos ribą, neatsižvelgė į nagrinėjamos prekės apyvartos dalį bendroje apyvartoje.

(žr. 196, 199 punktus)

ir yra vienas iš bendrųjų teisės principų, kurių laikymąsi užtikrina Bendrijos teisės.

Šiuo klausimu pažymėtina, kad net jei iš Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 4 dalies matyti, kad Komisijos sprendimai skirti baudas už Bendrijos konkurencijos teisės pažeidimą nėra baudžiamojo pobūdžio, vis dėlto Komisija turi laikytis bendrųjų Bendrijos teisės principų, pavyzdžiui, netaikymo atgaline data principo, visose administracinėse procedūrose, kur taikant Sutarties konkurencijos taisykles gali būti nustatytos sankcijos.

Vis dėlto įmonės, kurių atžvilgiu atliekama administracinė procedūra, kurioje gali būti priimtas sprendimas skirti baudą, turi atsižvelgti į galimybę, kad Komisija bet kuriuo momentu gali padidinti baudų dydžius, palyginti su taikytais anksčiau. Tai galioja ne tik tada, kai Komisija padidina baudas savo individualiuose sprendimuose, tačiau ir tada, kai šis padidinimas atliekamas remiantis visuotinai taikomomis elgesio taisyklėmis, pavyzdžiui, gairėmis.

13. Baudžiamosios teisės nuostatų netaikymo atgaline data principas yra bendras visų valstybių narių teisinių sistemų principas, taip pat įtvirtintas Europos žmogaus teisių konvencijos 7 straipsnyje,

Iš to darytina išvada, kad, atsižvelgiant į Komisijos diskreiją nustatant baudų,

skirtų skatinti įmones laikytis konkurencijos taisyklių, dydį, naujasis baudų, skiriamų pagal Reglamento Nr. 17 15 straipsnio 2 dalį ir EAPB sutarties 65 straipsnio 5 dalį, nustatymo metodo gairėse nustatytas apskaičiavimo metodas, net jei jis, palyginti su ankstesne Komisijos praktika, padidino skirtinas baudas, nepažeidžia Europos žmogaus teisių konvencijos 7 straipsnyje numatytų principų, nes buvo pagrįstai numatomas atitinkamoms įmonėms nagrinėjamo pažeidimo padarymo metu.

(žr. 205–210 punktus)

14. Kalbant apie sprendimą kelioms įmonėms skirti baudas už Bendrijos konkurencijos taisyklių pažeidimą, pareigos motyvuoti apimtį turi būti nustatyta

atsižvelgiant į tai, kad pažeidimo sunkumą reikia įvertinti remiantis įvairiais veiksniais, pavyzdžiui, išskirtinėmis bylos aplinkybėmis, jos kontekstu ir baudos atgrasančiu poveikiu, nesudarant privalomo ir išsamaus kriterijų, į kuriuos reikėtų būtinai atsižvelgti, sąrašo.

Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad esminiai procedūriniai reikalavimai, kuriems priklauso pareiga motyvuoti, nepareigoja Komisijos savo sprendime pateikti skaičiais išreikštų duomenų apie baudų apskaičiavimo būdą, o tik vertinimo duomenis, leidusius jai įvertinti pažeidimo sunkumą ir trukmę.

(žr. 218, 222 punktus)